

Kościan, 25 lutego 2011 r.

Wnioskodawca:

Sąd Rejonowy w Kościanie
Pl. Niezłomnych 2
64-000 Kościan

Uczestnicy postępowania:

Sejm RP
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

Prokurator Generalny
ul. Barska 28/30
00-918 Warszawa

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY KANCELARIA	
wpl. dnia	21.03.2011
L.dz.	L.zal. ....

Trybunał Konstytucyjny
Al. J.C. Szucha 12a,
00-918 Warszawa

Pytanie prawne

Na podstawie art. 193 Konstytucji RP w zw. z art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. Nr 102, poz. 643 ze zmianami), Sąd Rejonowy w Kościanie wnosi o udzielenie przez Trybunał Konstytucyjny odpowiedzi na następujące pytanie prawne:

„czy art. 213 k.c., art. 214 § 1 i 2 k.c., art. 216 § 2 i 3 k.c., oraz art. 619 § 1 i 2 k.p.c. są zgodne z art. 21 ust. 1, art. 23, art. 64 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 3 Konstytucji RP ?”;

UZASADNIENIE

W związku z treścią postanowienia Sądu Rejonowego w Kościanie z dnia 21 października 2010 r. wydanego w sprawie ,
prowadzonej przed tutejszym Sądem Rejonowym z wniosku H
K i W S , przy uczestnictwie Z
S , F S , J S , M P ,
H O , M A , E C , S

S i A R o dział spadku i zniesienie współwłasności zachodzi konieczność udzielenia przez Trybunał Konstytucyjny odpowiedzi na pytanie postawione w petitum niniejszego pisma.

Wnioskiem złożonym w dniu grudnia 2008 r. H K i W S domagały się ustalenia, iż w skład spadku po J C oraz P C wchodzi gospodarstwo rolne położone w B o powierzchni ha, dla którego Sąd Rejonowy w Kościanie prowadzi księgę wieczystą Kw , a następnie dokonanie działu spadku i częściowego zniesienia współwłasności poprzez przyznanie przedmiotowego gospodarstwa rolnego w $\frac{1}{2}$ części W S , i po $\frac{1}{4}$ części H K oraz A A R z jednoczesnym zasądzeniem na rzecz pozostałych uczestników postępowania stosownych spłat.

Wobec braku zgody pozostałych zainteresowanych na zaproponowany sposób działu spadku i zniesienia współwłasności przeprowadzony został dowód z opinii biegłego z zakresu szacowania gospodarstw rolnych celem określenia wartości spadku, jak również ustalenia dopuszczalności i zasadności fizycznego podziału spadkowego gospodarstwa rolnego, o który wnioskowali na tym etapie postępowania uczestnicy postępowania.

Treść opinii biegłego we wnioskach końcowych, podtrzymanych następnie przez biegłego przed Sądem, zawiera konstatację, iż wartość rynkową gospodarstwa rolnego określa się na zł, a podział fizyczny przedmiotowego gospodarstwa rolnego jest nieuzasadniony z przyczyn prawnych, ekonomicznych i społecznych. Część gospodarstwa rolnego obecnie jest dzierzawiona, stan obiektów

budowlanych biegły ocenił jako awaryjny lub zły na poziomie 80-90 % zużycia technicznego.

W tej sytuacji, z uwagi na swój wiek, a w szczególności ze względu na możliwości finansowe, wnioskodawczynie zmodyfikowały swój pierwotny wniosek i w dniu września 2010 r. zażądały, aby wbrew jednoznacznym wnioskom opinii biegłego dokonać jednak fizycznego podziału gospodarstwa i działki oznaczone Nr , i przyznać W S , H K oraz A A R po 1/3 części natomiast działkę oznaczoną Nr przyznać M A w 1/2 części oraz pozostałym spadkobiercom po 1/12 części.

Na taki sposób dokonania działu spadku i zniesienia współwłasności nie wyrazili zgody pozostali spadkobiercy, którzy na rozprawie w dniu października 2010 r. oświadczyli, że wobec tak zmodyfikowanego wniosku i takiej treści opinii biegłego, są zainteresowani wyłącznie spłatami z tytułu działu spadku i zniesienia współwłasności.

Jedyną osobą wśród spadkobierców, która ma wykształcenie rolnicze i prowadzi gospodarstwo rolne jest uczestnik postępowania S S , który jednakże zamierza zakończyć własną działalność rolniczą i przekazać swoje gospodarstwo córce, z tego powodu pozostaje on również zainteresowany wyłącznie spłatą.

Treść art. 213 k.c., który znajduje zastosowanie w przedmiotowym postępowaniu stanowi, że jeżeli zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego przez podział między współwłaścicieli byłoby sprzeczne z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, sąd przyzna to gospodarstwo temu współwłaścicielowi, na którego wyrażą zgodę wszyscy współwłaściciele.

Zgodnie z treścią art. 214 § 1 i 2 k.c. w razie braku zgody wszystkich współwłaścicieli, sąd przyzna gospodarstwo rolne temu

z nich, który je prowadzi lub stale w nim pracuje, chyba że interes społeczno-gospodarczy przemawia za wyborem innego współwłaściciela. Jeżeli warunki przewidziane w paragrafie poprzedzającym spełnia kilku współwłaścicieli albo jeżeli nie spełnia ich żaden ze współwłaścicieli, sąd przyzna gospodarstwo rolne temu z nich, który daje najlepszą gwarancję jego należytego prowadzenia.

Dokonując zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego sąd przy określaniu wysokości należnych spłat kieruje się w tej kwestii przede wszystkim wolą samych zainteresowanych stosownie do ich zgodnego porozumienia (art. 216 § 1 k.c.). Jednakże w razie braku takiego porozumienia spłaty przysługujące współwłaścicielom mogą być obniżone. Przy określaniu stopnia ich obniżenia bierze się pod uwagę typ, wielkość i stan gospodarstwa rolnego będącego przedmiotem zniesienia współwłasności, sytuację osobistą i majątkową współwłaściciela zobowiązanego do spłat i współwłaściciela uprawnionego do ich otrzymania (art. 216 § 2 k.c.).

Powyższe zasady związane z rozliczaniem współwłaścicieli gospodarstwa rolnego poprzez zasądzenie odpowiednich spłat, wynikają z treści art. 213 k.c., a przepisy te znajdują odpowiednie zastosowanie dla postępowań o dział spadku poprzez ich analogiczne zastosowanie (art. 688 k.p.c.).

Sądy jedynie w takich kategoriach postępowań zobowiązane są poczynić z urzędu stosowne ustalenia, gdyż w postępowaniu o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego sąd ustala jego skład i wartość, w szczególności obszar i rodzaj nieruchomości wchodzących w skład tego gospodarstwa oraz obszar i rodzaj nieruchomości stanowiących już własność współwłaścicieli i ich małżonków, a w miarę potrzeby także okoliczności przewidziane w art. 216 Kodeksu cywilnego. Podział w naturze nastąpi po zasięgnięciu opinii biegłych co do sposobu podziału (art. 619 § 1 i 2 k.p.c.).

W doktrynie prawa cywilnego jednoznacznie wskazuje się na to, że ustawodawca w sposób odrębny uregulował zarówno samą kwestię znoszenia współwłasności gospodarstw rolnych, jak i określania wysokości spłat należnych w razie zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego (np. E. Gniewek [w:] Kodeks cywilny. Księga druga. Własność i inne prawa rzeczowe. Komentarz Wyd. Zakamycze 2001 r.).

Każdorazowo więc, gdy wyłączona jest możliwość dokonania podziału gospodarstwa rolnego w naturze, zachodzi potrzeba zastosowania alternatywnego sposobu zniesienia współwłasności. Artykuł 213 k.c. wskazuje, aby gospodarstwo rolne przyznane zostało temu współwłaścicielowi, na którego wyrażą zgodę wszyscy współwłaściciele, co stanowi konsekwencję regulacji zawartej w art. 622 § 2 k.p.c. stanowiącej, że sąd jest związany składanym w toku postępowania zgodnym wnioskiem współwłaścicieli. Dopiero brak zgody współwłaścicieli powoduje konieczność dokonania sądowego przyznania gospodarstwa jednemu ze współwłaścicieli wskazanemu w art. 214 § 1 i 2 k.c., bądź jego sprzedaży stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego, gdy zajdą ku temu ustawowe przesłanki, które nie ziściły się jednak w niniejszym postępowaniu.

Z treści oświadczeń składanych przez zainteresowanych w wynika, że wnioskodawczynie są zainteresowane przyznaniem im spadkowego gospodarstwa rolnego lecz nie w całości, ale po jego wcześniejszym fizycznym podziale, co według biegłego nie jest uzasadnione z uwagi na wielkość i charakter przedmiotowego gospodarstwa. Uczestnicy postępowania są zainteresowani natomiast wyłącznie spłatami obliczonymi od wartości wskazanych w opinii biegłego.

Zgodnie z powołanym w pytaniu prawnym art. 21 Konstytucji RP Rzeczpospolita Polska chroni własność i prawo dziedziczenia. Odpowiednio natomiast do treści art. 23 Konstytucji RP podstawa

ustroju rolnego państwa jest gospodarstwo rodzinne. Zasada ta nie narusza postanowień art. 21 i art. 22.

Kwestie dziedziczenia i ochrony prawa własności reguluje również art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, gdzie wskazano, że każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia. Własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej. Stosownie natomiast do treści art. 31 ust. 3 Konstytucji RP ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Odnosząc powyższe regulacje do realiów postępowania w sprawie wskazać należy, iż wątpliwości Sądu Rejonowego, co do konstytucyjności budzą dwie kwestie zawarte w powołanych w sentencji postanowienia artykułach kodeksu cywilnego i kodeksu postępowania cywilnego. Pierwsza, dotycząca obligatoryjnego, w przypadku gospodarstw rolnych, badania dopuszczalności dokonywania fizycznego podziału gospodarstwa pod kątem zachowania zasad prawidłowej gospodarki rolnej i druga, związana z możliwością głębokiej ingerencji sądu w wysokość spłat należnych współwłaścicielom z tytułu dokonania działu gospodarstwa rolnego.

Co do zasady zniesienie współwłasności rzeczy powinno nastąpić poprzez jej fizyczny podział, chyba że podział byłby sprzeczny z przepisami ustawy lub ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy albo że pociągałby za sobą istotną zmianę rzeczy lub znaczne zmniejszenie jej wartości (art. 211 k.c.). „Z punktu widzenia indywidualnych interesów współwłaścicieli taki podział jest najbardziej sprawiedliwy, gdyż każdy z nich ma możliwość otrzymania części rzeczy

wspólnej w naturze. Podziału fizycznego rzeczy może więc żądać każdy ze współwłaścicieli. Uprawnienie to jest wyłączone tylko wyjątkowo, tj. gdyby dokonanie podziału było sprzeczne z przepisami ustawy lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy albo gdyby podział pociągał za sobą istotną zmianę tej rzeczy lub znaczne zmniejszenie jej wartości. Ograniczenia wyłączające dokonanie podziału rzeczy wspólnej zostały wyliczone w sposób wyczerpujący, dlatego też rozszerzenie ich na inne sytuacje w drodze wykładni nie jest możliwe” (tak: T.A Filipiak [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom II. Własność i inne prawa rzeczowe, pod red. A. Kidyby - LEX 2009 podobnie St. Rudnicki Komentarz do Kodeksu cywilnego Księga II Własność i inne prawa rzeczowe Wyd. Prawnicze 1999 oraz E. Gniewek [w:] System Prawa Prywatnego T. 3, Prawo rzeczowe, s. 463).

Nie ulega wątpliwości, że podział fizyczny rzeczy z jednej strony pozwala na przyznanie współwłaścicielowi wyznaczonej części rzeczy powstałej po podziale i jednocześnie oddala konieczność obciążania tego uczestnika postępowania splatą, która może stanowić w pewnych sytuacjach spory problem ekonomiczny, dyskryminujący przy podziale tych współwłaścicieli, których nie będzie stać w przyszłości na dokonywanie splat. Współwłaściciel obciążony zbyt wysoką splatą może bowiem nie podołać obowiązkowi jej uregulowania z uwagi na zbyt niskie dochody własne, co w konsekwencji prowadzić może albo do konieczności zbycia samej rzeczy lub do skierowania do niej postępowania egzekucyjnego przez pozostałych współwłaścicieli uprawnionych do splaty.

Pozostawiając odrębną regulację przy znoszeniu współwłasności gospodarstw rolnych ustawodawca zastosował podobne przesłanki rozstrzygnięcia o przyznaniu własności gospodarstwa rolnego, jak w uchylonych w roku 1990 przepisach art. 1071-1073 k.c. i zauważyć

należy; iż jedynie do tej kategorii zbiorów rzeczy (*universitas rerum*) zachowano odrębne od ogólnych zasady znoszenia współwłasności.

W toku postępowań działowych zachowane powinno być prawo własności, a jakiegokolwiek ograniczenia prawa własności i dziedziczenia mogą być ustanawiane tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Wobec powyższego należy zauważyć, iż ustawodawca jedynie w przypadku gospodarstw rolnych nałożył na sądy i to bez inicjatywy ze strony samych zainteresowanych, obowiązek badania, czy zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego przez podział między współwłaścicieli byłoby sprzeczne z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej (art. 213 k.c.). Wątpliwość Sądu związana jest z tym iż, ustawowe ograniczenie możliwości dokonania fizycznego podziału gospodarstwa rolnego nie wpisuje się w zakres wyjątków opisanych w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, „zasady prawidłowej gospodarki rolnej” odnoszą się bowiem do kwestii związanych z prowadzeniem przedmiotowego gospodarstwa rolnego i nie mogą być powiązane z bezpieczeństwem publicznym, ochroną środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Kwestie te wyjaśniał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 15 grudnia 1969 r. (III CZP 12/69 – OSN 1970/3/39) zawierającej wówczas wytyczne wymiaru sprawiedliwości i praktyki sądowej w sprawach o dział spadku obejmującego gospodarstwo rolne wskazując, że „głównymi celami leżącymi u podstaw rozwiązań legislacyjnych w zakresie dziedziczenia gospodarstw rolnych jest przeciwdziałanie postępującemu procesowi rozdrabniania indywidualnych gospodarstw rolnych, skupienie tych gospodarstw w rękach rolników dających gwarancję prowadzenia intensywnej produkcji rolnej oraz odciążenie gospodarstw rolnych

od nadmiernych spłat rodzinnych, obniżających ich zdolność produkcyjną. Te trzy podstawowe zasady, będące wyrazem aktualnej państwowej polityki agrarnej, nie mogą pozostać bez wpływu na stosowanie i wykładnię przepisów dotyczących działu spadku, w którego skład wchodzi gospodarstwo rolne”. Jakkolwiek przepisy art. 1071-1073 k.c. zostały skreślone bądź uchylone, to w ocenie Sądu Rejonowego mechanizm wychodzenia ze współwłasności gospodarstwa rolnego został zachowany w obecnie obowiązujących art. 213 k.c., art. 214 § 1 i 2 k.c., art. 216 § 2 k.c., oraz art. 619 § 1 i 2 k.p.c.

Powstaje zatem pytanie, czy rozwiązania legislacyjne wprowadzone do Kodeksu cywilnego w latach 60-tych i 70-tych ubiegłego stulecia, w odmiennym ustroju społeczno-gospodarczym pozostają aktualne po wejściu w życie ustawy zasadniczej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Zauważyć należy, iż art. 23 Konstytucji RP wskazując gospodarstwo rodzinne jako podstawę ustroju rolnego państwa, chroni jednocześnie prawa własności, dziedziczenia i swobody prowadzenia działalności gospodarczej. Wątpliwym wydaje się to, aby chroniąc substancję, jednolitość i niepodzielność samego gospodarstwa rolnego, ustawodawca zezwalał na naruszanie prawa własności lub praw wynikających z dziedziczenia. Podobnie K. Stefańska (St.Iur.Agraria 2009/7/93) wskazała, że „ochrona żywotności gospodarstwa rodzinnego nie powinna uzasadniać ograniczania własności. W hierarchii ważności tych dwóch wartości, ta druga, a więc ochrona własności, w świetle obecnej regulacji konstytucyjnej i dotychczasowych doświadczeń prawnorolnych dotyczących własności rolniczej wymagałaby [...] mocniejszego jej akcentowania”.

Obecne uregulowania dotyczące działu spadku i zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego w świetle wniosków i oświadczeń składanych przez zainteresowanych w toku postępowania w sprawie prowadzą do takiej sytuacji prawnej, w której spadkobiercy

będąc współwłaścicielami gospodarstwa rolnego w określonych częściach nie mogą skutecznie wnosić o fizyczny podział gospodarstwa, gdyż na przeszkodzie stają szczególne uregulowania prawa materialnego i procesowego, które nie występują w postępowaniach działowych, których przedmiotem nie są gospodarstwa rolne. Zauważyć należy, iż prawo cywilne poza przedmiotowymi uregulowaniami odnoszącymi się do gospodarstw rolnych nie zawiera podobnych ograniczeń na przykład w odniesieniu do wchodzącego w skład spadku przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ k.c. i kwestie dotyczące działu spadku, w skład którego wchodzi takie przedsiębiorstwo pozostawia ogólnym regulacjom kodeksowym w tym również art. 211 k.c., który w takich przypadkach uznaje się za wystarczający.

Jak już wskazano art. 23 Konstytucji RP określając podstawę ustroju rolnego państwa w niczym nie powinien ograniczać prawa własności i dziedziczenia, podczas gdy art. 213 k.c., art. 214 § 1 i 2 k.c., art. 216 § 2 k.c., oraz art. 619 § 1 i 2 k.p.c. traktowane jako zespół norm regulujących sposób sądowego znoszenia współwłasności i działu spadku w skład którego wchodzi gospodarstwo rolne, w określonych stanach faktycznych może naruszać podstawowe prawa właścicielskie osób będących współwłaścicielami takiego gospodarstwa rolnego.

Wskazać należy chociażby na to, że pomimo negatywnej opinii, co do zasadności podziału przedmiotowego gospodarstwa rolnego, nic nie będzie stało na przeszkodzie temu, aby osoba, której prawomocnie zostanie przyznane takie gospodarstwo, dokonała następnie po zakończeniu postępowania, jego parcelacji, po czym wyzbyła się poszczególnych składników tego gospodarstwa. Traci więc racjonalne wy tłumaczenie przepis art. 213 k.c. chroniący zasady prawidłowej gospodarki rolnej kosztem możliwości podziału tego gospodarstwa, skoro nienaruszalność substancji gospodarstwa nie wykracza poza ramy postępowania sądowego. Poza tokiem postępowania

współwłaściciele mogą bowiem dowolnie decydować o sposobie zniesienia współwłasności. Zatem „zastrzeżone przez ustawodawcę ograniczenia - zwłaszcza ograniczenia dopuszczalności podziału gospodarstwa rolnego - nie znajdują zastosowania w przypadku umownego zniesienia współwłasności” (E. Gniewek tamże.). Gdyby więc ustawodawca konsekwentnie chciał realizować normy gwarantujące niepodzielność gospodarstwa rolnego w celu zrealizowania zamierzonego ustroju rolnego państwa, wówczas stosowne ograniczenia w dopuszczalności podziału gospodarstwa rolnego powinien konsekwentnie realizować nie tylko w toku postępowania sądowego, ale również wykluczając dopuszczalność umownego podziału gospodarstwa rolnego, gdy byłoby sprzeczne z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. (tak: E. Gniewek tamże). Realizacja zasad funkcjonowania gospodarstw rolnych, w tym ochrona jednolitości gospodarstwa rolnego, w świetle art. 23 Konstytucji RP należy do działań ze sfery prawa publicznego (na przykład poprzez regulacje zawarte w ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. Nr 64, poz. 592 oraz z 2008 r. Nr 180, poz. 1112) i kosztami określenia zasad kształtowania ustroju rolnego państwa nie powinni być w ocenie Sądu Rejonowego obciążani spadkobiercy, współwłaściciele gospodarstwa rolnego.

Za Michałem Niedośpiąłem (glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2000 r. – I CKN 320/98 – PiP 2001/2/110) wskazać należy, że „splata to równowartość pieniężna udziału we współwłasności, którego nie otrzymuje się w naturze w przypadku przejęcia przedmiotu współwłasności przez jednego lub kilku współwłaścicieli, przypadająca pozostałym współwłaścicielom (...) w świetle wykładni gramatycznej obniżenie splat nie wydaje się możliwe (art. 5, 216 § 2 k.c.) jako sprzeczne z Konstytucją (art. 8, 21, 64). Splata jest równowartością udziału w naturze, jej nieprzyznanie lub obniżenie

jest więc wywłaszczeniem w sensie ekonomicznym i to w celu prywatnym, a nie publicznym, chyba że przez cel publiczny rozumieć odciążenie gospodarstw rolnych od nadmiernych spłat. Wprawdzie art. 21 ust. 2 Konstytucji dotyczy wywłaszczenia na podstawie decyzji administracyjnej, ale to samo można m.zd. odnieść do wywłaszczenia w powyższej sytuacji. Art. 216 § 2 k.c. jest zatem sprzeczny z konstytucyjną zasadą ochrony prawa własności i prawa dziedziczenia oraz prowadzi do ograniczenia prawa własności w stopniu naruszającym istotę prawa własności (art. 64). Przepisy Konstytucji stosuje się bezpośrednio (art. 8); nie są one zespołem deklaracji, lecz obowiązującym prawem. W tym stanie rzeczy nie byłoby możliwe obniżenie lub pozbawienie współwłaściciela spłat”.

Wątpliwości Sądu związane z kwestią dopuszczalności podziału gospodarstwa rolnego oraz możliwości ingerencji w wysokość spłat odnoszą się więc w istocie do wynikającej z art. 64 ust. 2 Konstytucji RP zasady "równej dla wszystkich" ochrony własności, rozumianej jako zakaz kategoryjnego różnicowania poziomu ochrony tego prawa w stosunku do innych praw majątkowych (patrz: Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 18 marca 2010 r. (K 8/08 - OTK-A 2010/3/23). Możliwość obniżania wysokości spłat

Jeżeli więc za usprawiedliwione, w myśl konstytucyjnych norm regulujących ochronę prawa własności, uznać ogólne zasady znoszenia współwłasności (art. 211 k.c. i 212 k.c.) i za oczywiste przyjąć takie stany faktyczne, gdzie rzecz wspólna nie może być fizycznie podzielona, co z kolei musi skutkować wyzuciem współwłaściciela z własności ze spłatą na jego rzecz, to w przypadku sądowego znoszenia współwłasności gospodarstw rolnych ingerencja ustawodawcy w prawa właścicielskie wydaje się być zbyt daleko idąca.

Wobec powyższego należało zgłosić wątpliwość, czy powyższe ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw

spadkobierców (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) zostały na nich nałożone przepisami objętymi pytaniem prawnym, dla bezpieczeństwa lub porządku publicznego w demokratycznym państwie, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób oraz czy ograniczenia te nie naruszają istoty prawa własności. W przypadku obwarowania zakazem dokonywania podziału fizycznego gospodarstw rolnych ustawodawca chce osiągnąć w ten sposób, kosztem współwłaścicieli cel, jakim jest utrzymanie prawidłowej gospodarki rolnej, choć wydaje się to być zadaniem władzy publicznej i przez nią powinny być ponoszone koszty zrealizowania takiego zadania. Zezwalając natomiast na możliwość sądowego obniżenia wysokości spłat i to wbrew woli zainteresowanych, wprost założono w regulacjach kodeksowych, iż niektórzy ze współwłaścicieli, dla utrzymania jednolitości i należytego funkcjonowania gospodarstwa rolnego, otrzymają niższy ekwiwalent pieniężny, niżby wynikał on z przysługującego im prawa własności.

Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy uznając, że wskazane we wniosku przepisy prawa materialnego oraz procedury cywilnej stanowią zespół norm określających zasady znoszenia współwłasności gospodarstwa rolnego, wnosi o udzielenie odpowiedzi na zawarte w *petitum* pytanie prawne.

Na podstawie art. 27 pkt 2a ustawy o Trybunale Konstytucyjnym Sąd Rejonowy nie zgłasza swego udziału w postępowaniu prosząc jedynie o przekazanie informacji o wyznaczonym terminie rozprawy.

/-/Michał Olszewski

KOPISZ SPORZĄDZON
Koszalin, dnia 25.02.2014
SEKRETARZ